

ВІДЗИВ

**офіційного опонента кандидата педагогічних наук, професора,
професора кафедри педагогіки та психології
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка Безносюка О.О. на дисертацію Іванюти
Олексія Олексійовича "Педагогічні умови моніторингу навчальних
досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення
спеціальних дисциплін", представленої на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04- теорія і
методика професійної освіти.**

Трансформаційні процеси в сучасній системі професійної освіти вимагають запровадження комплексних інновацій, які забезпечують модернізацію процесу підготовки фахівців, зокрема для аграрної сфери, про що йдеться в основоположних освітніх документах Постанові Кабінету Міністрів України «Про підготовку фахівців для роботи в сільській місцевості» (2016), в Концепції реформування і розвитку аграрної сфери та науки (2011), а також перегляду наявних методик оцінювання якості професійної підготовки фахівців. Про значущість своєчасного й ефективного оцінювання рівня надання освітніх послуг та моніторингу якості професійної підготовки фахівців зазначено у провідних освітніх документах – законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Національній доктрині розвитку освіти України (2001) та ін.

Агропромисловий комплекс потребує сьогодні висококваліфікованого фахівця, якість навчання якого має відстежуватися протягом усього процесу професійної підготовки. Землевпорядники забезпечують організацію та здійснення професійної діяльності у сфері землевпорядкування, земельного кадастру і проектно-пошукових робіт. Їх сьогодні готують заклади вищої освіти I-II та III-IV рівнів акредитації. Особливе місце у змісті професійної підготовки майбутніх

землевпорядників займають спеціальні дисципліни – геодезія, фотограмметрія та дистанційне зондування Землі, агролісомеліорація, геоінформаційні системи та інші, що забезпечує здійснення практичної діяльності в агропромисловому комплексі.

Водночас, педагогічні умови моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі їх професійної підготовки ще не стали предметом окремого розгляду в педагогічній науці. Окрім того, частково дослідженою є проблема науково-методичного забезпечення моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників. Чільне місце серед них посідає дисертація Іванюти Олексія Олексійовича "Педагогічні умови моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін".

Отже, актуальність дослідження, недостатня вивченість та необхідність більш ґрунтовного розгляду проблеми не викликає жодних сумнівів, є соціально важливим.

І, як зазначає сам автор, зумовленим не тільки потребами сучасної педагогічної теорії і практики, але необхідність розв'язання окремих суперечностей, які окреслюють актуальність і засвідчують недостатню дослідженість проблеми вибору педагогічних умов реалізації моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін.

Окрім того, спеціальні дослідження, які б розкривали проблему моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін, практично відсутні.

Звертання до наукових праць здобувача та дисертаційного дослідження викликають поважливе ставлення до професійного та ґрунтового підходу до наукової роботи.

Представлене до захисту дослідження виконане відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Національного університету біоресурсів і природокористування України за напрямом «Розробка

інноваційних методик забезпечення навчального процесу в аграрних ВНЗ» (РК № 0109U000952).

Тему дослідження затверджено вченою радою Природничо-гуманітарного інституту Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 3 від 15.11.2011 р.) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 1 від 31.01.2012 р.).

Дисертаційне дослідження підготовлено на ґрунтовній теоретичній основі. Використано значну кількість наукових джерел авторів сьогодення і минулого. Серйозний і глибокий аналіз літератури викликає повагу.

Автором з'ясовано, що застосування компетентнісного підходу до проблеми дослідження дає можливість пов'язати моніторинг з формуванням сукупності професійних компетентностей майбутніх землевпорядників. Охарактеризовано компетентнісні засади моніторингу їхніх навчальних досягнень. У результаті категоріального аналізу проблеми дослідження з'ясовано сутність базових понять: «навчальні досягнення», «якість навчання», «педагогічний моніторинг», «освітній моніторинг», «фахова підготовка», «землевпорядники», «моніторинг навчальних досягнень». Обґрунтовано відмінності між поняттями «контроль навчальних досягнень» та «моніторинг навчальних досягнень»; виявлено особливості здійснення контролю навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення окремих спеціальних дисциплін. З'ясовано особливості застосування шкали оцінювання навчальних досягнень відповідно до вимог Болонського процесу. Обґрунтовано зміст основних структурних компонентів моніторингу як системи (спостереження за процесом професійної підготовки; збір інформації про стан професійної підготовки фахівців, її аналіз, обробка, передача та збереження; прогнозування перспектив професійної підготовки фахівців). Виокремлено та проаналізовано різновиди

моніторингу – динамічний, конкурентний, комплексний, фоновий, проблемний. Підтверджено, що саме моніторинг навчальних досягнень забезпечує належний контроль рівня засвоєння знань, умінь і навичок майбутніми землевпорядниками в процесі фахової підготовки та вивчення ними спеціальних дисциплін.

Викликає інтерес ґрунтовний аналіз категоріально-поняттєвого апарату дослідження. У результаті категоріального аналізу проблеми дослідження з'ясовано сутність базових понять: «навчальні досягнення», «якість навчання», «педагогічний моніторинг», «освітній моніторинг», «фахова підготовка», «землевпорядники», «моніторинг навчальних досягнень». Обґрунтовано відмінності між поняттями «контроль навчальних досягнень» та «моніторинг навчальних досягнень»; виявлено особливості здійснення контролю навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення окремих спеціальних дисциплін.

На основі аналізу наукової літератури розкрито сутність поняття «методика моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін» як доцільно організований процес збору та аналізу необхідної для оцінки рівня навчальних досягнень студентів інформації, проведення відповідних діагностичних процедур під час професійної підготовки майбутніх землевпорядників.

Заслуговує на увагу те, що дисертантом обґрунтовано необхідність реалізації системного, компетентнісного, особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів до моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників. Підтверджено системний характер моніторингу. Окреслено сутність базових понять дослідження: «навчальні досягнення», «якість навчання», «педагогічний моніторинг», «освітній моніторинг», «фахова підготовка», «землевпорядники», «моніторинг навчальних досягнень». Визначено методика моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін як

доцільно організований процес збору та аналізу необхідної для оцінки рівня навчальних досягнень студентів інформації, проведення відповідних діагностичних процедур під час професійної підготовки майбутніх землепорядників та вивчення ними спеціальних дисциплін.

Встановлено, що велику значущість у змісті професійної підготовки майбутніх землепорядників відіграють спеціальні дисципліни, які дозволяють формувати як систему знань, умінь та навичок, так і систему професійних компетенцій майбутніх землепорядників. Відзначено комплексний характер необхідних майбутнім фахівцям знань, умінь, навичок та особистісно-професійних якостей, що підлягають моніторингу.

Обґрунтовано критерії та показники моніторингу навчальних досягнень майбутніх землепорядників як сукупності, що комплексно описує ідеальну модель випускника закладів вищої освіти за спеціальністю «Землепорядкування». Виділено відповідні критерії та їх показники.

Розроблені критеріальні показники відповідають принципу кваліметричності педагогічних досліджень навчальної успішності студентів, за якої якісні (кваліметричні) результати професійного навчання формулюються описово та співвідносяться з певною бальною шкалою (рівень мотивації до професійного навчання, рівень загальних і професійних знань, умінь і навичок, рівень навчальної/професійної адаптованості, рівень навчальних компетенцій та ін.). На основі цього виділено високий, середній та низький рівні навчальної успішності майбутніх землепорядників, що становить основу для проведення моніторингового дослідження.

Експериментально підтверджено ефективність методики реалізації педагогічних умов моніторингу навчальних досягнень майбутніх землепорядників у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін. На високому рівні навчальних досягнень виявилися 28,87 % студентів ЕГ (проти 12,37 % на початку експерименту); на середньому відповідно – 61,34 % проти 53,09 %. У контрольній групі відповідні результати носять

менш виражений характер (2 % студентів).

Безсумнівний високий рівень математичної підготовки автора, його захопленість проблемою та прикладними математичними аспектами. Це знайшло достойне відбиття у відповідному розділі дисертації (параграф 2.2, 3.2).

Все це свідчить про високий ступінь обізнаності дисертанта з теорією та практикою з обраної проблеми, що і дозволило автору вдало визначити тему, об'єкт і предмет дослідження. Позитивне враження справляє також розробка методологічної основи і методів дослідження. Сформульовані автором мета і завдання також відбивають її наукові позиції. Надійність і вірогідність одержаних результатів обґрунтовані завдяки здійсненню якісного і кількісного аналізу даних, їх статистичною обробкою та оцінкою внаслідок експерименту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: – *вперше* на основі обґрунтованих наукових підходів (системного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого) з'ясовано сутність і зміст поняття «моніторинг навчальних досягнень майбутніх землевпорядників»; спроектовано педагогічні умови моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін (забезпечення технологічності моніторингової діяльності, спрямованість суб'єктів моніторингової діяльності на досягнення ефективних результатів моніторингу, вироблення на основі освітніх стандартів єдиної системи критеріїв і показників навчальної успішності, введення додаткових змінних професійного зростання майбутніх землевпорядників; створення та використання стандартизованих інформаційних оболонок / комп'ютерних програм для об'єктивного вимірювання якості знань студентів, збір даних для встановлення ефективності різних форм, методів, засобів організації освітнього процесу та відповідна корекція процесу професійної підготовки; систематичне ознайомлення студентів із результатами моніторингу навчальної успішності); розроблено критерії та

показники моніторингу навчальних досягнень майбутніх землепорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін;

– удосконалено методика здійснення моніторингу в системі підготовки майбутніх фахівців сфери землеустрою та землепорядкування, його відповідні форми і методи; уточнено базові поняття дослідження («навчальні досягнення», «якість навчання», «педагогічний моніторинг», «освітній моніторинг», «фахова підготовка», «землепорядники», «моніторинг навчальних досягнень»);

– набули подальшого розвитку науково-методичні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців агропромислового комплексу.

Практичне значення одержаних результатів визначається: в розробці діагностичного інструментарію моніторингу рівня навчальних досягнень майбутніх землепорядників; упровадженні методики реалізації педагогічних умов моніторингу навчальних досягнень студентів на рівні різних суб'єктів процесу професійної підготовки (викладачів, студентів та адміністрації). Результати проведеного дослідження реалізовано в освітньому процесі факультету землепорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Результати дослідження можуть бути використані в процесі розробки навчальних програм спеціальних дисциплін для професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі землепорядкування, у системі післядипломної підготовки фахівців означеного профілю. За результатами дослідження опубліковано низку методичних видань: «Цифрові плани і карти» (навчально-методичний посібник для студентів напряму «Геодезія, картографія та землеустрій»); «Geoinformation system and database» (навчально-методичні вказівки для виконання лабораторних робіт із дисципліни «Геоінформаційні системи і бази даних» для студентів напряму «Геодезія, картографія та землеустрій»), які доцільно використовувати в процесі професійної підготовки майбутніх землепорядників, а також оцінці навчальних досягнень майбутніх

фахівців.

Основні положення дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Національного університету біоресурсів і природокористування України (довідка № 1 від 02. 12. 2014 р.), Львівського національного аграрного університету (довідка № 1 від 08. 12. 2014 р.), Київського національного університету будівництва і архітектури (довідка № 837 від 07. 11. 2014 р.), Одеського державного аграрного університету (довідка №1-19/16-1474 від 20. 10. 2014 р.).

Зміст дисертації відповідає її плану, а структура-дослідницьким завданням. Позитивне враження справляє організація та опис експериментальної перевірки педагогічних умов моніторингу навчальних досягнень майбутніх землевпорядників, який проведено ґрунтовно і відповідально. Дані, що наводить автор, дають змогу для твердження про об'єктивність отриманих результатів. Текст підпорядкований законам формальної логіки, викладений системно і послідовно. Це дає змогу використовувати дане дослідження з метою подальшого розвитку педагогічної і науки, відкриває широкі можливості використання цих результатів практиками освіти.

Основні положення автореферату і дисертації ідентичні, а головні результати дослідження добре представлено у 18 наукових працях (14 одноосібних), 7 статей – у провідних наукових фахових виданнях України, 2 – у зарубіжних періодичних наукових виданнях, 2 – методичних посібники та 7 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Незважаючи на безумовно позитивне значення, роль і враження, дисертація не є абсолютною за змістом і формою. Автор є перспективним науковцем і організатором освіти, а тому вважаємо за необхідне висловити зауваження і рекомендації:

1. Незважаючи, що в автора є навчально-методичний посібник напряму «Геодезія, картографія та землеустрій», до завдань проведеного дослідження варто було б включити розробку навчально-методичного

забезпечення моніторингу навчальних досягнень майбутніх землепорядників у процесі вивчення спеціальних дисциплін.

2. Відзначаючи, що «А. Вербицький пише, що ефективність професійної підготовки фахівців залежить від того, наскільки студент може стати активним суб'єктом освітнього процесу» слід було б відзначити роль контекстної складової, педагогічних технологій контекстного типу, автором яких є Андрій Олександрович.

3. Варто було б поглибити історико-педагогічний аспект дослідження зазначеної проблеми.

4. Цікавим у контексті досліджуваної проблеми було б представлення зарубіжного досвіду(параграф 3.3).

5. В Таблиці 7.1 (с.81) не зовсім точно відображена шкала оцінювання навчальних досягнень майбутніх землепорядників при вивченні курсу геодезії, якщо у вітчизняній системі оцінювання можливе трактування автора(у роботі 74-добре, а за наказом МОН України від 23.01. 2004 р. № 48, 74 це ще задовільно), то оцінна шкала ECTS ранжує студентів на статистичній основі, а не за кількістю балів. (Розподіл оцінок між студентами, що одержали позитивні оцінки виглядає так: А – кращі 10%, В – наступні за ними 25%, С – наступні за ними 30%, D – наступні за ними 25%, Е – наступні за ними 10%. Оцінки системи ECTS від „А” до „Е” присвоюють за умови позитивного складання іспиту/заліку.)

Вказані недоліки, зауваження і рекомендації мають на меті подальший науковий розвиток дисертанта, його перспективний рух у справі розвитку педагогічної науки, його загальних та професійних аспектів. Дисертація заслуговує на високу оцінку, а її матеріали можуть ефективно використовуватися в діяльності практиків і науковців у закладах освіти.

За змістом, структурою, літературним і технічним оформленням

дисертація виконана на відповідному вимогам ДАК України рівні, є завершеним науковим дослідженням, а Іванюта Олексій Олексійович, як автор цієї наукової праці, заслуговує присудження ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04-теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

професор кафедри педагогіки та психології

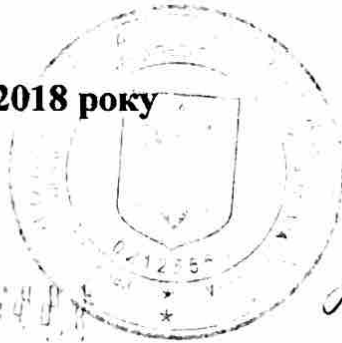
**Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка**

кандидат педагогічних наук, професор

О.О. Безносюк

26 вересня 2018 року

ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ
АРХИВ.С.І.М.

